

Szójagenetika biztos kezekből

A jelenlegi gazdasági és külpolitikai helyzetben talán a legfontosabb szempont a biztonság. Szükségeink egymásra épülő hierarchiájában az egyik lényeges tartópillér. Ennek a mindennek felett álló biztonságnak a szerves része a gazdálkodás kockázatainak minimalizálása. Gyorsan változó klimatikus és ökonómiai környezetben élünk, ehhez alkalmazkodnunk kell.

Rengeteg tanulsággal szolgált az idei év. Az országos termésátlagok aggasztó adatai felhívták a figyelmet a szűkös vetésszerkezetre, az egyoldalú növényfaj-használat problémáira.

Az 1. ábrán jól megfigyelhető az elmúlt 9 év vetésterületeinek és hozamainak változása.

A már említett, gyorsan változó klimatikus tényezők szerepe könnyen megfigyelhető, a [kukorica](#) hozama és eredményessége meglepően alacsony szintre zuhant. Első tanulság a diverzifikáció, tehát az alkalmazott növényfajok bővítése, amely nyilván idealista elképzelésnek tűnhet, tartós aszály esetén valamennyi számításba vehető kultúrnövény károsodik – víz nélkül nincs élet – azonban a teljes üzemet érintő károkat talán mérsékelhetjük.

Az olajosnövények versenyében jelentős évjáráthatás figyelhető meg. A 2022. őszén jelentkező [őszi káposztarepce](#) vetésterületének csökkenése leginkább a csapadékhiányból fakadó, korábbi negatív tapasztalatokból adódik. A [napraforgó](#) tavaszi esélyeit a műtrágyaárak, valamint a kora tavasszal jelentkező száraz időszakok biztosan befolyásolják majd. Itt fog találkozni a klimatikus és ökonómiai alkalmazkodás, ezt a folyamatot már elkezdjük a műtrágya vásárlás drasztikus visszafogásával.

De hány ponton kapcsolódik ide a szója?

A [szója](#) a repcével ellentétben nem lett hirtelen növekedést produkáló, majd megtartó csodanövény. Ennek köszönhető, hogy azon a 60-70 ezer hektáron, ahol termesztik, az eredmények egyre jobbak, az évjárat kitértés egyre kisebb. Elegendő tapasztalat gyűlt össze az érdemi ugráshoz.

A kora tavaszi csapadékhiány a szója relatíve késői vethetőségét nem befolyásolja. A repcével vagy a napraforgóval ellentétben a nitrogén [műtrágyák](#) áremelkedése a termesztés sikerességére nincs hatással. Rendkívül jó kultúrallapotú, nitrogénnel feltöltött talajt hagy maga után, így az utóvetemény őszi kalászos gabona extra hozama realizálódhat.

Nem mellékes ökonómiai szempont a fehérjenövények után járó extra támogatás. Ehhez kapcsolódik a Lajtamag Kft. magyar szójatermesztés népszerűsítésében betöltött évtizedes szerepe. Dr. Nagy István agrárminiszter a hédervári szója fajtabemutatón felhívta a figyelmet az éves támogatási keret emelésére, így hektáronként a támogatás fajlagos értéke jövő évtől 237 euróra emelkedik. Így a szója az emelkedő inputanyagárak ellenére 1 tonna hektáronkénti termés felett biztosan eredményes növény. Az ökológiai és ökonómiai tényezők nem mellékes szerepét hangsúlyozandó a szója termelést korlátozó károsító nyomásnak nincs kitéve, így az extra növényvédelmi munkaműveletek anyagi és környezeti kockázata csekély.

De hogyan realizálhatóak igazán a szója előnyei?

Elsődleges szempont az évjáratbiztonság. Ezért méretjük meg a fajtáinkat minden évben a Magyar Szója és Fehérjenövény Egyesület szervezésében, az ország minden szegletében elvetésre kerülő fajtásorokban.

Nagy öröm, hogy a stabil genetikai háttérről 5 éves, országos adatsort közölhetek (2. ábra).

A legnagyobb hangsúly nem a relatíve elérhető csúcstermésben nyilvánul meg. A legfontosabb szempont a biztonság, az évjárat-stabilitás, amit a fajtáink biztosítanak. Az eltérő klimatikus viszonyok között (helyszínek és évjáratok oldaláról is) a Bettina és Albenga fajta termésátlagai igen kedvező szórást mutatnak, minden időszakban, magas szintű megtérüléssel. A 3. ábrán a szója esetében ritkán bemutatásra kerülő 5 éves termésátlagok láthatóak, a fajtasornak otthont adó megyei bontásban.

Mely fajtákat ajánljuk?

A 00 csoport időbeli első képviselője az **RGT Stumpa**, amely szinte a 000 kategória végére tehető. Másodvetésre is alkalmas.

Az **ES Mentor** jól ismert 00-ás fajta, jó beltartalmi paraméterekkel és magas terméspotenciállal.

A **Bettina** szintén a 00-ás csoport képviselője. Kezdeti fejlődése rendkívül gyors. Magas ezermagtömeg és világos köldökszín jellemzi.

Az **Albenga** a 0-ás kategória elejéhez sorolható, prémium fehérje és olajtartalommal. Köldöke sárga, ezért humán felhasználásra is alkalmas. Jó kiegészítője a korábban érő fajtáknak, hiszen a virágzási ideje későbbre esik, ezzel, valamint nem determinált fejlődésével kimagaslóan kompenzálja a kedvezőtlen időszakokat.

De hol vannak az ígért extra előnyök?

A **Bettina** érésidejéből következik, hogy az őszi kalászosok előtt elegendő idő marad a talajelőkészítésre, az extra nitrogéntartalom (amit a légkörből kötött meg, nem nekünk kell kijuttatni) és a jó kultúrállapot, a búza, különösképpen a durumbúza extra hozamában és fehérjetartalmában realizálódik.

Akár desszikkálás nélkül is megkímélhetjük magunkat a különösen aktuális extra szárítási költségektől. Az eddigiekben vázolt évjárat-stabilitásról nem is beszélve.

A legfontosabb azonban, az évek során kipróbált, általunk, saját területen felszaporított, korszerű vetőmagüzemben feldolgozott genetikai anyagban, a szója vetőmagban rejlő biztonság.

Forrás: Agrofórum/Lajtamag Somody Gergő 2023 január